

Նորին քարոզ ի յելն սրբոյ Լուսաւորչին մերոյ ի վիրապէն ի յերկրորդ կիրակէն: Ի բանն Եսայեայ թէ՛ եւ կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ: Եւ այլն յընթերծուածոց աւուրս:

Ասէ գիրն Աստուածային թէ ետես Տէր, եթէ բազմացան չարիք մարդկան ի վերա երկրի ասէ այնոյ թէ վախճան մարդոյ հաստատեալ է.ապականել կամիմ զերկիր: Եւ այլն: Արասցես քեզ տապանն,եւ խորշս խորշս գործեսցես: Եւ մտցես ի նա: Եւ արարից զքեզ յազգ մեծ: զի զքեզ տեսի արդար յազգիդ յայդմիկ: Եւ այլն տես: Ըստ Պողոսի,այն ամենայն առակաւ եւ օրինակաւ անցանէր ընդ նոսա,բայց գրեցաւ վասն մերոյ խրատու: զի որպէս ամենայն հինքն էին օրինակ նորոյս,նոյնպէս եւ այս եղելութիւն: Քանզի ի լրանալ ժամանակին ի յաճախիլ մեղաց եւ անիրաւութեանց ազգիս եւ երկրիս հայոց,ասաց Աստուած զնոյս մեր երկրորդ,այսինքն՝ զսուրբն Գրիգոր,չափ մեղաց դոցա սքանչելի պատժոքս արասցես դու քեզ տապան՝եւ մտցես ի նա.զի զքեզ արարից յազգ մեծ.զի զքեզ տեսի արդար յերկրիդ եւ յազգիդ յայդմիկ: զի որպէս Նոյ հանգիստ,ժամանակին իուրում երկրի ըստ մարգարէութեան հօրն իուրում Ղամեքայ,ջնջելով.զի օրինակ էր.նոյնպէս եւ սա եղ յանգուսցէզերկիրս զայս ըստ մարգարէութեան հօր իուրում Թադէոսի փրկելով.զի ճշտութիւն է: Եւ զայլն յարմարեա որպէս կամիս: Նոյ բազմաւ աշխատութեամբ կազմեր զտապանն միայն ի փրկութիւն ինքեան եւ տան իւրոյ: ի մտանելն ի նա,թեպէտ բազմիցս հարկանէին բազմահատակ ալիքն ջրոց,բայց ոչինչ վնասել կարացին նոյնպէս եւ սուրբն Գրիգոր բազմաւ համբերութեամբ եւ աշխատութեամբ կազմեաց զմարմին իւր իբրեւ զտապան եւ ամրացույց խորշս խորշս առաքինութեամբ եւ եմուտ ի նա ի փրկութիւնն ոչ միայն անծին իւրոյ,այլ բոլոր երկրիս հայոց: Ջոր թեպէտ հարին խոշտանկեցին ալիք բազմակոյտ չարչարանացն,բայց նա կայր անվնաս ի զարմացումն տեսողաց: ըստ այնմ թէ՛հարէք զպարկն անագսագորա,զինքն ոչ կարէք վնասել: Նոյ ի մէջ տապանին երերեալ յերեսս Նոյ ետո հանգչիւոր ի յերկիրս հայոց ի լեառն մասեայ: նոյնպէս եւ սուրբն Գրիգոր տատանեալ եւ երերեալ ի յալիս չարչարանացն սաստկագունից,յետոյ հանգեաւ յերկիրս հայոց ի գուրն արտաշատայ: Նոյ կեցեալ ի տապանին ընդ վայրենի զազանսն անվնաս էանց բարկութիւնն աստուծոյ,նոյնպէս եւ սուրբն Գրիգոր կետեալ ի վիրապին ընդ թունաւոր զազանացն,գորս եւ ընտանիս իսկ առնէր: Ապա ասէ գիրն թէ՛մինչ կեայր Նոյ ի տապանին,եկն աղաւնին ունելով զշիւղն ծիթենւոյն՝ի բերանն,եւ ետ աւետիս ասելով աւետիք քեզ ով բազմաշխատ ծերունի,զի ահա ծմերն էանց,անծրելք անցին,ծաղիկք երեւեցան յերկրի,արի՛ ել ի տապանիդ անարգեաւ զերկիր: թէ ինձ ոչ հաւատաս,ահա տես զշիւղն ծիթենւոյս: ապա ելեալ Նոյի ի տապանին,սկսաւ շինութիւն արկանիլ երկրի: նոյնպէս եւ սուրբն Գրիգոր մինչդեռ կայր ի գբին,եկն առ նա աղաւնին քաղցրածայն սուրբն Հռիփսիմէ ունելով ի բերան իւր զանունն քրիստոսի,եւ ի պարանոցի իւրում զշիւղն սրբոյ խաչին,զոչեաց ասելով,աւետիս քեզ ով բազմաշխատ եւ յոգնաչարչար ծերունի,աւետիք քեզ ով քրտնաջան մշակ,ահա ծմերն էանց,անծրելք բարկութեանն աստուծոյ անցին,ժամանակ յատանելոյ երկրի էհաս,ծաղիկքս երեւեցաք յերկրի: արի՛ ել ի գբոյդ,եւ նորոգեա՛ զերկիրս: թէ ինձ ոչ հաւատաս,տես զշիւղ խաչին քրիստոսի,եւ նայեաց ի դաշտս արարատու,տես թէ որպէս ծաղկեցաւ արեամբ կարմրագունի: Արի՛ ել ի գբոյդ մերծաւորիմ վարուք,զեղեցիկ իմ անուամբ,աղաւնի իմ միամտութեամբ,արի՛ ցոյց զդէմս քո խղճալի ազգիս,եւ լսելի արա զծայն քո քաղցրիկ: ըստ Նարեկացւոյն,զարթիւր զուարթուն անուն,եւ զարթո՛ղթմրեալս ի մեղաց: Եւ այլն: վասն որոյ ելեալ ի գբոյն սուրբն Գրիգոր,սկսաւ նորոգեալ եւ շինիլ զերկիրս հայոց հոգեւորապէս: վասն որոյ եւ հարմարապէս ընթանան ի այսօր,յեսայի,հոգի Տեառն ի վերա իմ, աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս,եւ այլն ի կարգին: Եւ կատարեսցին աւուրք սգոյ քոյ: այսուհետեւ քահանա Տեառն կոչեսցիր,եւ այլն: Եւ փոխանակ մոխրոյն վիրապին օծումն ուրախութեան: Եւ փոխանակ անարգանացն ցնծութիւն: Եւ զքեզ արարից ազգ մեծ.եւ հայր աշխարհի.Եւ ըստ ժամանակս ժողովեցից զորդիս քո ի քեզ:

Ապա ասէ գիրն թէ՛յեւանիւն Նոյի ի տապանին շինեաց սեղան,եւ ի սրբոց անասնոց մատոյց աստուծոյ զպատարագս,յոր յոտոտեցաւ տէր ի հոտ անուշից,եւ օրհնեաց զնոյ եւ զորդիս նորա.եւ ասէ ոչ եւս յաւելից անիծանել զերկիր: նոյնպէս եւ սրբոյն Գրիգորի յեւանիւն ի գբոյն ընծայեաց աստուծոյ զբանաւոր պատարագս զմարմին անարատ գառանցն սրբոց Հռիփսիմեանց,յոր հոտոտեցաւ տէր ի հոտ անուշից,եւ հաշտեցաւ ընդ յերկիրս եւ ընդ յազգս հայոց եւ օրհնեաց զնա եւ զհաւատոյ որդիս նորա: ըստ երգոյն,քանզի հոտ անուշից բուրեցայք ի քրիստոս,ողջակէզք բանաւորք եւ զոիք փրկութեան: Ապա ասէ գիրն թէ՛ասաց Աստուաց ցնոյ եւ զորդիս նորա թէ՛ ահա ես հոտոտեմ զուխտ իմ ընդ ձեզ,ոչ եւս պատժել: եղից զաղեղն իմ ընդ յամպս,որ եղիցի նշանակ ուխտին իմոյ ընդ ձեզ,ի տեսանելն իմ զնա,յիշեցից զուխտ իմ: նա եղիցի նշանակ յազգաց յազգս ուխտին իմոյ: նոյնպէս եւ առ սուրբն Գրիգոր եւ առ շնորհօք որդիս նորա յազգս հայոց ասաց նոյն աստուածն թէ՛ահա ես հաստատեմ զյատկապէս զուխտ մի ընդ ձեզ որ եղիցի յաւիտենաւան յազգաց յազգս նշանակ ուխտին իմում՞գոր ի տեսանելն իմ,յիշեցից զուխտ իմ ընդ ձեզ եւ ոչ եւս յառաւելից պատժիլ զձեզ: Այս է նշան ուխտին իմոյ ընդ ձեզ,տպաւորեցից եւ յօրինեցից յերկրի ձերում զաղեղն մի լուսերանգ եւ զխորան մի զեղեցկագոյն՞եւ եղից ի վերայ նորայ զանուն իմ.նա լիցի նշանակ յուխտին եւ սիրոյն իմոյ ընդ ձեզ յաւիտան յազգաց յազգս: յառաջ ի հինն ի հեռուստ խօսէր,եւ զնշանս յերկինս ցուցանէր.յետոյ ինքն յերկրի երեւեցաւ,եւ մօտ ընդ մեզ խօսեցաւ,վասն որոյ նորումս յերկրի ցուցնէ զնշան սիրոյն եւ ուխտին: Այն նշանն օրինակ էր.վասն որոյ ի զոլորշիաց.սա ճշտութիւն է.վասն որոյ ի լուսոյ ցուցաւ: Ռիբեմն որպէս մի է եւ անօրինակ եւ յստակ աղեղն ի յերկինս ի նշան հաշտութեան ընդ հասարակ աշխարհի,տուեալ նոյի եւ որդւոց նորայ,նոյնպէս եւ մի է,եւ անօրինակ եւ հատուկ այս նշան սուրբ Էջմիածին ի նշան հաշտութեան աստուծոյ ընդ ազգս հայոց տուեալ սրբոյն Գրիգորի մերոյս նոյի: /տես եւ ի յերորդ շաբաթն աղուհացին զսոյն միտ/:

Ռիբեմն որպէս նոյ երախտապար եղեւ բոլորի աշխարհի վերստին նորոգելով.եւ ընդ հնար մարդկանց վերստին սկիզբն լինելով ըստ մարմնոյ աճմանն.եւ լինելով միջնորդ հաշտութեանն աստուծոյ ընդ բոլորի աշխարհի,նոյնպէս եւ սուրբն Գրիգոր մերոյս աշխարհի եւ մերոյս յատուկ ազգին հոգեւորոպէս նորոգմանն եւ աճմանն,եւ հաշտութեանն աստուծոյ ընդ յատուկ ազգս հայոց: եւ որպէս աղանին այն բարերար եղեւ աշխարհի տանելով զշիւղն ձիթենւոյն առ նոյ,եւ տալով նմա զաւետիս յորդորեաց ելանել ի տապանէն ի նորոգութիւն.նոյնպէս եւ աղանին մաքուր սուրբն Հռիփսիմէ ընկերօքն իւրովք եղեւ բարերար երկրիս հայոց եւ ազգիս մերում,բերելով զանունն Քրիստոսի եւ զշիւղն խաչին առնու,եւ յորդորեաց զնա աւետաւոր բարբառով ելանել ի գբոյն եւ նորոգել վերստին զազգս մեր ազատելով ի բարկութեանն աստուծոյ: Եւ որպէս աղեղն այն ի մէջ աստուծոյ եւ ազգիս հայոց նշան սիրոյ եղեւ: Այսու մտօք եկեղեցիս հայաստանեայց յետ Քրիստոսի տէրունական տօնիցն նախքան զայլսն,տօնէ՛ նախապէս զսուրբն Հռիփսիմէ եւ զնկերսն նորա,յետոյ զսուրբն Գրիգոր եւ ապա զսուրբ Էջմիածին ի կիրակէիս: քանզի յեւանիւն ի գբոյն սրբոյն,կարգեաց զայս կիրակէս տօնել զսուրբ եկեղեցի,որ է յատուկ տօն սրբոյն Էջմիածնի ի ծանուցանելզսա գոլ նշան սիրոյն աստուծոյ եւ երախտաւոր ազգիս հայոց: ասելով թէ՛եկայք տօնեսցուք: քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս: որպէս եւ երգ աւուրս յայտնեն: եւ տօն սրբոյ կարգեաց յօրժամ զնշխարն նորա եբեր ի կեսարիոյ յերկիրսմէր: թեպէտ ամենայն սուրբք են տօնելիք,զորս տօնեմք յաւուրս իւրեանց,սակայն երանելի կուսանքն եւ սուրբն Գրիգոր,եւ սուրբ Էջմիածին քան զամենայն յատկապէս են երախտաւորք եւ սիրելիք են մեզ,զորս պարտիմք ճանաչել յատկապէս.եւ արժանի առաւել սիրոյ համարիլ: ըստ Պողոսի թէ՛յիշեցէք զվաստակաւորս ձեր ի տէր.եւ հարմարեցարուք արժանիս առաւել սիրոյ վասն գործոյ նոցա: զի որքան է երախտիքն եւ բարերարութիւնն,այնքան է արժանի սիրոյ: Վերջապէս ասէ գիրն թէ՛նոյ յետ ելմանն ի տապանէն,տնկաց զայգի,եւ էարբ ի գինւոյն,եւ ննջեաց ի մերկ.քամ որդին տեսեալ

զմերկութիւն նորա ի ննջելն, ծիծաղեցաւ, եւ ծաղելով ելեալ պատմեաց եղբարցն իւրոց: իսկ հարազատ որդիքն սեմ եւ յաբեթ, ի լսելն, զհանդերձ արկեալ իւրեամբք, յետս յետս գնալով ծածկեցին զմերկութիւնն հօրն, եւ յանդիմանեցին զլրբութիւնն քամայ: յետոյ ի յառնիլն նոյ՛գիտաց զեղեալսն. անէ՛ծ զքամ եւ ծառայ արար եղբարցն. եւ զեղբարսն նորին օրհնեաց: եւ այլն: Այսպէս եւ մերս նոյ յելանիլն ի գբոյն զազգս մեր մեծաւ աշխատութեամբ իբրեւ զայգի տնկեաց եւ արբեալ ի սիրոյ մերմէ ննջեաց մահուամբ ի յերկրի մերում: քամանման որդիքն տեսանելով զննջումն նորա եւ զմերկութիւն մարմնոյ նորայ, այսինքն սգւոյ) նորին, փոխանակ գթալոյ եւ ծածկելոյ ծաղր առնեն եւ ծիծաղելով պատմեն այլոց: Բայց հարազատ որդիքն ի լսելն, նեղասրտին եւ յանդիմանեն զայնպիսիսն. եւ ինքեանք զաչս իւրեանց կալնով ի յոչ տեսանել եւ յոչ լսել զմերկութիւն եւ զպակասութիւն ծնողին իւրեանց: ապա ի յառնիլն յաւուրն դատաստանին, զիտէ զորպիսութիւնս որդւոց իւրոց, որոց եւ տայ իւրաքանչիւրցն զվարձս ընդ նոյի: վասն այսորիկ խորհրդապէս ընթեռնուն ի եւ յայսօր գիրքն իմս: յայնժամ արդարն կացցէ բազմաւ համարձակութեամբ հանդէպ նեղչաց իւրոց, որք անարգէին զվաստակ նորայ, տեսեալ զնա խռովեցցին անհնարին երկիւղի: եւ այլն կարգաւ: /տես ի միւս տետրն թէ կամիս: /

Օգնեա Սուրբ Հոգի Աստուած

Գիրք

քարոզից, ժողովեցեալ ի գրոց Աստուածայնոց, եւ ի լուաւոր բանից սրբոց վարդապետաց, յումեմնէ Սիմէօնէ յԱնարդիւն վարդապետէ ի պաշտօնեայէ սրբոյ Էջմիածնի ի փառս Աստուծոյ եւ ի յօգուտ մանկանց եկեղեցւոյ:

Քարոզ ի յաւետիքն հրեշտակապետին առ կոյսն Մարիամ:
Ի բան սրբոյ Աւետարանին: Եւ յամսեանն վեցերորդի առ.....

Այս փրկագործ եւ հրաշալի խորհուրդ նախապէս գոյր ի միտս Աստուծոյ յառաջ քան զլինիլն աշխարհի, ըստ Պողոսի թէ՛ խորհուրդն որ ծածկեալն էր յազգաց եւ յաւիտենաց, այժմ յայտնեցաւ: Եւ այս անտի է յայտ՝ զի ի ժամանակս եւ ի դարս երեւեցուցանէր Աստուած տեսլեամբք եւ օրինակօք, ընդ այնմ թէ՛ ես ի տեսիլս յաճախեցայց եւ գուշակէր մարգարէիւք: ըստ Պողոսի. բազում մասամբք եւ բազում օրինակօք կանխաւ խոսեցաւ Աստուած.....: Ձոր օրինակ, ի յամփոփելն զհամատարած լոյսն ի փոքրիկ անօթ արեգական: Ի նոյ՝ զաղեղն ի յամպն տպեալն ի նշան հաշտութեան: Ի յԱբրահամ Ամուլ յարգանտին ծնանիլն ի յօրհնութիւն ազգաց: Ի սահակ՝ զխոյն ի ծառոյն պտղաբերիլն: Ի Մօսէս՝ մորենւոյն անկեզ վառիլն: Ի Գեդէօն՝ զգեղմն: Եւ յեզեկիէլ՝ փակիլ եւ բանիլ դրանն: Եւ յայլս յոլովս: Քանզի՝ Ամենագէտն Աստուած՝ զհտէր զանկումն մարդոյս եւ զհւր գալն յաշխարհս ի փրկութիւն նորին: Սակայն զեղենն՝ զորպիսին ինքն միայն զհտէր: Բայց՝ վարդապետք սուրբք ի նորին շնորհացն ուսեալք՝ յայտնէն ըստ կարողութեան զպատճառն այնքան յամելոյն եւ յայնմ ժամանակի գալոյն: Յորոց եւ մեք առաւել ասացաք համառօտապէս:

Եւ յամսեանն վեցերորդի նախապէս ի հոկտեմբերի 10-ին յորում յղացաւ Եղիսաբեթ մինչեւ ցայսօր, որ է ապրիլի 7, է լման վեց ամիս, որպէս հրեշտակն ասաց առ սուրբ կոյսն թէ՛ այս վեց ամիս է՝ որ ամուլն կոչեցեալ է: Եւ աստի որ է յապրիլի 7 մինչեւ ի յուվարի 6 ինն ամիս է եւ հինգ օր, ըստ օրինի անդրանկաց, յորում ծնաւ Քրիստոս: Թեպէտ այլք զայլիմնապէս ասեն, բայց մեք թողցուք մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց եւ զմերն տեսցուք:

Դարձեալ՝ որպէս ի ստեղծմանն ի վեցերորդ օրն ստեղծ զմարդն առաջին, եւ ի նոյն օրն սատանայ միջնորդութեամբ օձին քարոզելով զխաբեութիւն, կորուսանէ զնա եւ հանէ ի դրախտէն, նոյնպէս եւ նոյնոյ Ադամայ ստեղծողն ի վեցերորդի դարուս՝ ի վեցերորդի ամսեանս միջնորդութեամբ հրեշտակին աւետէ զճշմարտութիւն, որով եւ գտանէ եւ վերստին ի դրախտն մուծանիլ աւետարանէ, ըստ ինքս: Ի վեցերորդ աւուր զԱդամ ստեղծէր ի տիպ փրկական, եւ այլն: զի որպէս կորուստն ի վեցն, նոյնպէս եւ զհուսն ի վեցն: Որպէս հնոյն ստեղծանիլն ի վեցն, նոյնպէս եւ նորոյս ծնանիլն ի վեցն: Եւ որպէս ի վեցն եւ ի վեց ժամուն, հինն Ադամ զձեռն խաբեութեամբ օձին ի փայտն ձգելով մեռաւ, նոյնպէս եւ նորն Ադամ աւետամբ հրեշտակին ծնանիլով եւ ի վեցերորդ աւուրս ուրբաթու ի վեց ժամուն զձեռն ի փայտն տարածելով կենդանացուցնէ: Ըստ Ներսեսի, ի վեցն անկիլ մարդն առաջին հաւանական բանիւ նորին, ի սոյն ժամու. եւ այլն: Ձի յամենայնի լինիցի փրկութիւնն, որպէս եղեւ անկումն: Վասն որոյ ասէ, եւ յամսեանն: Դարձեալ՝ ի թիւս՝ վեց թիւ ի բոլորակ եւ կատարեալ թիւ, զի բազմապատկեցեալ՝ ի վեցէ՝ ի վեցն աւարտի եւ հաւասարութեան բաժանեալ մասունքն՝ աս միմեանս եկեալ՝ զնոյն վեցն կատարէն: Արդ՝ որովհետեւ գալուստ միածնի որդւոյն Աստուծոյ վասն այսորիկ էր, զի զանկատարելութիւն իւրոց արարածոց ի կատարելութիւն ածիցէ եւ զբաժանեցեալսն ի մի ժողովեցէ, ըստ աւետարանին: Վասն որոյ յամեցոյց զգալուստն, մինչեւ անկատարութիւն բնական եւ գրաւորական օրինացն յայտնի երեւեցաւ եւ մարգարէքն առ Աստուած արկին զհնարն փրկութեան./ընդ այնմ արի տէր օգնեա մեզ, եւ թէ՛ բաց ի քէն զայլոք ոչ զհտեմք եւ այլն/ եւ դարք եւ ժամանակք առին զլրումն. եւ ժամանեաց դարն վեցերորդ/որ կատարեալ եւ բոլորակ թուով է զարդարեցեալ/: Ապա՝ այնուհետեւ եկն ի կատարել զխնդիրս եւ զգրեալսն մարգարէից/ ընդ այնմ, որ զնախագրելսն առ ի քէն մարգարէիւք եկիւ կատարել/ ի կատարելագործիլ եւ բոլորակել զբաժանելսն ի յինքն կցելով: զի ինքն քան զամենայն առաջին, եւ մարդս եւ մանաւանդ յետին քան զամենայն զարարածս, ի բոլորակ թուոց վեց դարուս առնլով զբնութիւն մարդոյս ի յինքն միաւորեաց բոլորակապէս եւ կատարեաց

զանկատարութիւն նորա: Այս եւ ի վեցերորդ ամսեանն պատահի: վասն որոյ ասէ, եւ յամս....: Դարձեալ պատճառք իրաց լնելութեան՝ չորք են, այսինքն՝ Արարչական, նիւթական, տեսակական եւ վախճանական: Նոյնպէս եւ այսմ մեծաքանչ իրողութեանս, այսինքն՝ մարդեղութեանն Աստուծոյ պարտիւր լինիլ որո երեք գոյին ի պատրաստի, եւ մին ոչ գոյր, այսինքն՝ արարչական որ էր ինքն Աստուած, տեսակականն՝ որ էրմարդանալն, վախճանականն՝ որ էր փրկութիւն մարդոյս, այս երեքեանս գոյին առ ձեռն ի պատրաստի, սակայն մին՝ որ էր նիւթականն ոչ գոյր, քանզի ոչ գտանիւր յաշխարհի յարմար նիւթ այսմ իրողութեանս, վասն որոյ յամեցաւ յայսքան դարս եւ ի ժամանակս: Թեպէտ ստիպեր մարդկայինս բնութիւն, եւ աղաչեր եւ խնդրէր բերանով մարգարէիցն ի փութացուցնիլ զգալուստն/ ըստ այնմ թէ՛ արի Տէր՝ ի հանգիստ քոյ ահա մեք կաւ եւ դու մեր ստեղծիչ, սակայն՝ ասէր Աստուած, երկինք աթոռ իմ են եւ երկիրս պատուանդան ոտից իմոց, զորպիսի տունս շինեցիք ինձ, եւ զինչ հանգստեան իմոյ, եւ թէ՛ ես յո՞ հանգեայց, եւ այլն: Քանզի Աստուածն այն՝ որ յերկինս չորեքկերպեան յաթոռ բազմի ըստ մարգարէին, կամէր եւ ի երկրի ունիլ զայպիսի աթոռ մի չորեքկերպեան, այսինքն՝ ի չորից կողմաց գեղեցիկ եւ կատարեալ եւ անարատ: Քանզի աթոռն հանգիստ է բազմողին, վասն որոյ՝ որպէս երկինք եւ երկնայինքն որք յամենայնի կողմաց են գեղեցիկ եւ անարատ յորս հանգչի, կամէր, զի եւ յերկրի գտանիցիւր զայնպիսի աթոռ ի չորից կողմաց գեղեցիկ եւ անարատ, յոր հանգչիլ հաճիցէր: Այսինքն՝ արգանտն այն յորում բազմելով առնլոց էր զմարմին նիւթական իւրոյ մարդեղութեանն, լինիցէր ի չորից կողմաց գեղեցիկ եւ անարատ: Այս է ի յղութիւնն ի մահն ի մարմինն եւ ի հոգին: Այսու կերպիւ ըստ կամացն Աստուծոյ ոչ գտանիւր մինչեւ ի սուրբ կոյսն Մարիամ: Քանզի ամենեքեան ի մեղս յղանցին, ի մեղս ծնանէին եւ ի մեղս մեռանէին: Ըստ Պողոսի, թագաւորեաց մահ յադամայ եւ ի վերա ջանցուցելոցն ըստ նմանութեան յանցուցելոցն: Թէեւ յինքեն է ոմանք սուրբք, բայց ի ծնողաց ունէին, ընդ այնմ թէ՛ անօրենութեամբ յղացայ եւ ի մեղս ծնաւ: Իսկ Մարիամ միայն գտաւ սուրբ ի յղութեանն, եւ մինչեւ ի մահն անարատ ըստ հոգւոյն եւ ըստ մարմնոյն: Վասն որոյ եւ գլղութիւն սուրբ կուսին միայն տօնէ եկեղեցին: Ուրեմն որպէս Աստուած ասի գերազանց սուրբ յերկինս եւ յերկրի, նոյնպէս եւ սուրբ կոյսն միայն ասի գերազանց սուրբ, ամենայն ծնունդս Ադամայ: Վասն որոյ ամենեւին գեղեցիկ ես, մերձաւոր իմ, եւ մի աղաւնի ի մեջ բազմաց: վասն որոյ իսա հաճեցաւ բազմիլ, որ ի յղութեանն ի մահն ի հոգին եւ ի մարմինն էր անարատ: Արդ՝ մինչ զաթոռսն չորեքկերպեանս եւ քառակուսիս կամեցաւ ունիլ թէ յերկինս եւ թէ յերկրի, կամեցաւ եւ օրն այն յորում բազմելոց էր յայս գեղեցիկ յաթոռս Մարիամ, լինիցի չորիւք թուովք զարդարեցեալ, որ է չորեք շաբաթ օր, զի ի չորեքշաբաթի օր առաքեաց զիրեշտակն առ կոյսն Մարիամ, որոյ ի հաւանիլն ի նոյն օրն իջեալ բազմեցաւ յարգանդ նորա: Եւ որպէս ներգործութեամբ բազմիլն յայս յԱթոռս Մարիամ, որ էր ի չորից կողմաց զարդարեցեալ ի չորրորդ օրն կամեցաւ նոյնպէս եւ զօրինակսն եւ զմարգարէութիւնսն որք վասն սորա լինէին նախապէս, ի չորրորդ թիւս երեւեցուցանէր նոյն Աստուածն, իբր սիրելով զչորրորդ թիւս: Քանզի զլոյսն այն համատարած՝ անբովանդակելի եւ անպարփակ, որ ի յառաջնունն յաւուր ստեղծեալ՝ ի չորրորդ օրն ամփոփեաց ի փոքրիկ անօթ արեգականն եւ պարունակեաց, զի ի նմանէ ծագելով լուսաւորեցէ զաշխարհս: Ի յօրինակ անբովանդակելի լուսոյ աստուածութեանն իւրոյ՝ որ ի շաբաթ օրս պարունակեցաւ ի փոքրիկ յարգանդ սուրբ կուսին Մարիամու, եւ ի նմանէ ծագեցաւ լոյս ի խաւարի նստելոցս: Սոյնպէս եւ զամուլ արգանդն Սառայի ի չորրորդում դարուն պտղաբերեաց աւետմամբ հրեշտակին, ի յօրինակ կուսական արգանտին Մարիամու յորմէ օրինեցան ամենայն ազգք: Զի մինչեւ ցայն վայր ոչ էր լեալ աւետիք եւ ոչ ծնեալ ամուլ արգանդ: Ըստ նմին օրինակի եւ զխոյն ի © ծառոյն ի նոյնում չորրորդ դարոջն կախեաց ի փրկութիւն Իսահակայ ի խորհուրդ ինքեան, որ որպէս զգառն ի յանարատ արգանտին անսերմն յղացմամբն երեւեցաւ ի փրկութիւն բոլոր մարկութեանս: Ըստ Ներսեսի, խաւարն անգոյ/եւ մինչեւ յայն թէ՛ լոյսն

որ ոչ բովանդակի ի քէն մարմով պարունակի: / Եւ նոյն Աստուածն որ ի քառակերպեան աթոռ բազմիւր յերկինս եւ յերկրի, որպէս ասացաք, նոյն եւ ի մահուանն ի քառաթեւ խաչին բազմեալ մեռաւ: Նոյն եւ ի յիջանիլն յերկրորդ անգամ յերկիր, ի յօրինել ինքեան զաթոռ մի յատկապէս զսուրբ Էջմիածին, քառակուսի ձեւով յօրինեաց: Վասն որոյ եւ ի տեսանեալն զսուրբ կոյսն Մարիամ քառակերպեան ձեւով զարդարեցեալ որպէս ասացաք, հաւանելով առաքէ զհրեշտակն հրաւիրել ի մայրութիւն ինքեան: Վասն որոյ ասէ, եւ յամսեանն...: Եւ դարձեալ՝ որպէս անկունն մարդոյս հպարտութեամբ եղեւ՝ զի կամեցաւ աստուածանալ, պարտ էր ներհակաւն կանգնիլ, այսինքն խոնարհութեամբ: Վասն որոյ Աստուած այնքան խոնարհեցաւ որքան մարդն բարձրանալ կամեցաւ, զի մարդն կամեցաւ աստուածանալ ոչ կարաց: Աստուած այնքան խոնարհեցաւ մինչեւ մարդ եղեւ, զի մարդն Աստուածս արասցէ: Արդ՝ այսպիսի իրողութեանս միջնորդն՝ եւս պարտ էր խոնարհ գտանիլ քան զչափն: Եւ որպէս մինչեւ ի կոյսն Մարիամ ոչ եգիտ զոք սուրբ ըստ կամաց իւրոց, նոյնպէս եւ ոչ եգիտ զոք խոնարհ ըստ կամաց իւրոց քան զնա: Որպէս եւ ինքն ասէ վասն իւրոյ խոնարհութեանն թէ՛ հայեցաւ ի խոնարհութիւն աղախնոյ իւրոյ, ուր ասեն վարդապետք թէ՛ ետես Աստուած՝ զի ոչ յագեցաւ խոնարհութիւն կուսին շնորհօք եւ պարգեւօք զորքան ետ առաւելապէս, ինքն էջ ի նա, զի յագեցուցէ: Ուրեմն գտանելով զայս կոյսս գեղեցիկ եւ խոնարհ յամենայնի ըստ կամաց իւրոց, առաքէ զհրեշտակն ի հրաւիրել ի մայրութիւն եւ ի բնակութիւն ինքեան: Վասն որոյ ասէ, եւ յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Գաբրիէլ հրեշտակ յԱստուծոյ, եւ այլն: